Dünən "Azərbaycan Uşaqları" İctimai Birliyinin və Azərbaycan Milli QHT Forumunun birgə təşkilatçılığı ilə "Yeni reallıqlar, yeni həllər: uşaqların ekran və virtual mühitə aludəçiliyi, müdafiəsiz vəziyyətə düşməsi" mövzusunda ictimai müzakirə keçirildi.

Məclisdə Milli Məclisin deputatları, dövlət qurumlarının nümayəndələri, qeyri-hökumət təşkilatlarının rəhbər şəxsləri, müxtəlif universitetlərin sosial iş ixtisası üzrə təhsil alan tələbələri, eləcə də "Azərbaycan Uşaqları" İctimai Birliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Uşaq Sığınacağı – Reinteqrasiya Mərkəzinin sakinləri iştirak edirdilər.

İctimai müzakirəni giriş sözü ilə açan "Azərbaycan Uşaqları" İctimai Birliyinin sədri Kəmalə Ağazadə tədbir iştirakçılarını salamlayaraq mövzunun son dövrlər xüsusi aktuallıq kəsb etdiyini vurğuladı. O, zərərli rəqəmsal mühitin təsirinə məruz qalan uşaqların sayının gündən-günə artmasının ciddi

Sənaye inqilabları hər şeyi dəyişdirdiyi kimi, insan xarakterini də transformasiyaya uğradır. Texnoloji inqilab dövrünün insanı da yeni yanaşmalar və dəyişikliklərə uğrayır.

Əslində, insan bioloji varlıq kimi, təbii olaraq, dəyişərkən mütləq ki, ətraf mühitin təsirinə – sosial və psixoloji, texnoloji təsirə məruz qalır. Bundan əziyyət çəkən isə cəmiyyət üzvləri, xüsusilə valideynlər və müəllimlər olur. Övladlarımıza hakim olmadıqca və onların öhdəsindən gəlmədikcə isə fəsad uşaqların özündə görünür: stres, aqressiya, güvənsizlik, inamsızlıq, intihar, qeyri-müəyyənlik, autizm, diqqət əskikliyi kimi hallarla qarşılaşırıq.

Uşaqlar "rəqəmsal epidemiya" hədəfində

Yeni nəsli bu bəladan kim və necə qorumalıdır?

narahatlıq doğurduğunu diqqətə çatdırdı.

Tədbir çərçivəsində zərərli rəqəmsal mühitin qurbanına çevrilmiş real həyat hekayəsi əsasında hazırlanmış sosial çarxlar nümayiş etdirildi. Ardınca 4 panel müzakirəsi və açıq ictimai müzakirə təşkil olundu.

Birinci panel müzakirəsində Milli Məclisin deputatı Mehriban Vəliyeva və Azərbaycan Milli QHT Forumu İdarə Heyətinin sədri Ramil İskəndərli "Təhsil və texnologiya arasında balans: rəqəmsal həllər uşağın inkişafına necə təsir edir?" mövzusu ətrafında çıxış etdilər.

Digər panellərdə Milli Məclisin deputatı Azər Allahverənov, Qadın Konsensus Mərkəzinin rəhbəri, jurnalist Aynur Camalqızı "Rəqəmsal uşaqlıq: süni intellekt dövründə uşaqlıq anlayışı necə dəyişir?", Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov, Bakı Psixologiya Mərkəzinin uzman psixoloqu və psixoterapevti Nərmin Osmanlı "Ekran arxasındakı təhlükələr: rəqəmsal mühitdə uşaqların psixososial riskləri", Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Uşaqların Müdafiəsi İdarəsinin rəis müavini Günel Səfərova və Regional İnkişaf İctimai Birliyinin nümayəndəsi Gülbağda Leysanova "Uşaqların rəqəmsal təhlükəsizliyi kimin məsuliyyətidir: valideyn, dövlət, yoxsa vətəndaş cəmiyyəti?" mövzuları ətrafında müzakirə apardılar.

Milli Məclisin deputatı Mehriban Vəliyeva çıxışında qeyd etdi ki, dünyanın yeni düzənində iqtisadi dövlətçiliyin önə çıxdığını müşahidə edirik: "Siyasi proseslər çoxqütblülüyə yol açsa da, rəqəmsallaşma bizi birqütblülüyə doğru aparır. Dünyanın texnoloji mərkəzlər tərəfindən idarə olunması, sanki klonlaşdırma prosesini reallaşdırır. Rəqəmsal idarəetmədə sosial təsir, mənəvi aşındırma, yeni insan modelinin yaradılması prosesləri güclü çay axınına bənzəyir. Bu prosesdə ya sən idarə etməlisən, ya səni idarə edəcəklər. Bu baxımdan yeni nəslin tərbiyəsində xarakterin formalaşması üçün yeni yanaşmalar bizi ciddi düşündürməlidir".

Ekran asılılığını aradan qaldırmaq və özünənəzarətə keçmək lazımdırmı? Əslində, bəşəriyyət tarixində hər nəsil əvvəlkilərdən fərqli çətinliklər və imkanlarla üzləşib. Bu, xüsusilə son illərdə sürətlə inkişaf edən texnologiya və dəyişən cəmiyyətlərlə əlaqədar daha da aydın görünür. Hətta nəsillər arasında məsafə də kiçilib. "Zet nəsli" bitməmiş "alfa nəsli" və sonra digəri gəlir. Hərəsinin öz xarakterik xüsusiyyətləri və çətinlikləri olur.

Azərbaycan Milli QHT Forumu İdarə Heyətinin sədri Ramil İskəndərli müzakirənin əhəmiyyətindən danışaraq bildirdi ki, birgə müzakirə etdiyimiz mövzu istiqamətində ixtisaslaşdırılmış QHT-lər var. Bu yöndə fəaliyyət göstərən uşaq "qaynar xətti" də böyük rol oynayır. O, çıxışında qeyd etdi ki, kibercinayətkarlar uşaqlara dost kimi yaxınlaşaraq şəxsi məlumatlarını əldə edirlər. Bu istiqamətdə media nümayəndələrinin də iştirakı ilə valideynlər üçün maarifləndirmə tədbirlərinin keçirilməsi vacib məsələdir.

R.İskəndərli uşaqların rəqəmsal mühitdə müdafiəsi istiqamətində dövlət siyasətinin sistemli şəkildə həyata keçirildiyini vurğuladı. O, həmçinin dedi ki, uşaqların zərərli informasiyalardan qorunması sahəsində qəbul olunmuş qanunvericilik sənədləri bu istiqamətdə hüquqi tənzimləməni təmin etməlidir.

Milli Məclisin deputatı Azər Allahverənov qeyd etdi ki, indi informasiya əsridir. Lakin ekran asılılığı, virtual aləmin gətirdiyi yeni dəyərlər bizi bizdən alır: "Sanki, uşaqlarımız bizdən kənarda virtual aləmin təsiri ilə böyüyürlər. Müasir dövrün təklif etdiyi yeni reallıqlar qarşısında valideynlərin və müəllimin məsuliyyəti artır. Müasir valideynlər və məktəb öz uşaqlarını həm həyatda uğurlu olmaq, həm də psixoloji sağlam böyümək üçün düzgün istiqamətləndirməlidirlər".

Deputat diqqətə çatdırdı ki, kompüter, mobil vasitələr, smartfonlar, video oyunlar, sosial şəbəkələr və digər internet saytları ilə erkən yaşlarda tanış olan uşaqlar çox zaman sosial şəbəkələrin və əyləncə saytlarının mümkün təhlükələrini tam dərk etmirlər: "İnternetin əksər məkanlarda müxtəlif vasitələrlə əlçatan olması uşaqların virtual məkandakı fəaliyyətinin valideynlər tərəfindən nəzarət və idarə olunmasını çətinləşdirir. Bir çox hallarda valideynlər və himayəçi şəxslər internetin uşaqlar üçün təhlükəli tərəfləri barədə lazımi dərəcədə məlumatlı olmurlar. Məhz bu baxımdan belə treninq və görüşlərin keçirilməsi həm uşaqların, həm də valideynlərin maariflənməsi sahəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

Daha sonra toplantı açıq müzakirələrlə davam etdi, mövzu ilə bağlı təklif və tövsiyələr dinlənildi. Səsləndirilən təkliflərlə bağlı kitabın hazırlanması qərara alındı.

Müşfiq MİRZƏ
XQ

Xalq qəzeti .- 2025.- 26 dekabr (№ 272).- S.7.